

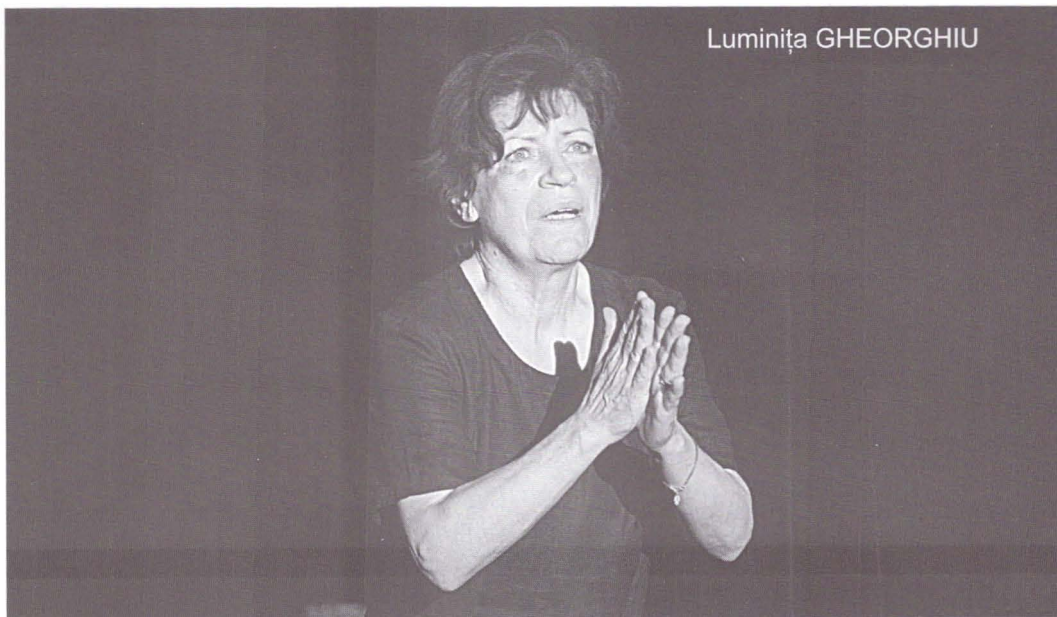
Adrian MIHALACHE

Trista Europă Centrală

Schwajda György s-a remarcat atât ca dramaturg, cât și ca regizor. În această ultimă calitate, a montat, între altele, *Furtuna* lui Shakespeare la noul și impunătorul Teatru Național Maghiar, situat pe malurile Dunării, în partea de sud a Budapestei. Spectacolul a făcut senzație, mai ales datorită muzicii lui Vangelis. Regizorul s-a fotografiat ciocnind un pahar cu compozitorul, mediatizându-și, astfel, cu succes, imaginea. Ca dramaturg, scrie piese de la șaptesprezece ani, reușind să se vadă tradus chiar în franceză.

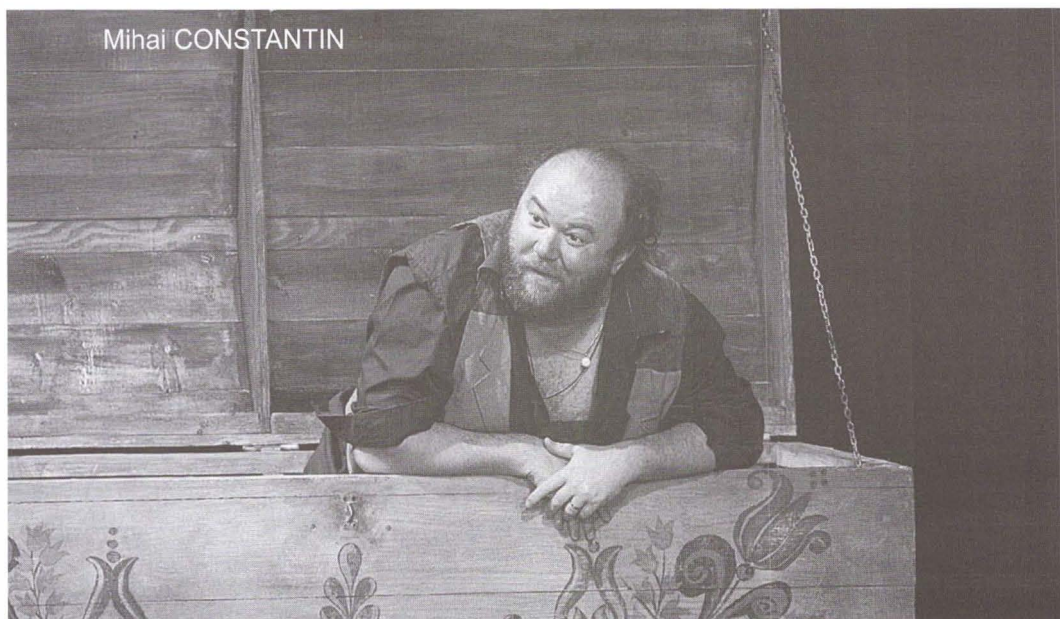
Piesa *Imnul* sau, cum a vrut traducătoarea Bara Hajnal, *Ajutorul*, este repetitivă, monotună și tristă. Un cuplu mizerabil își începe ziua la masa din bucătărie, unde femeia gătește cu sânge, iar bărbatul se recompune cu greu, după beție. El pleacă la slujbă, ducând în servietă hrană pentru sine, dar și resturi imunde, pe care le valorifică, vânzându-le ca hrană îngrijitorului unui vultur. Vine seara târziu, ametit, iar la miezul nopții își bate nevasta, cântând, în gura mare, imnul național maghiar. Ritualul se repetă zilnic, spre exasperarea vecinilor, care vor să lichideze sursa de zgomot, dezordine și infecție. Atenționați, ajutați, amendați, asigurați de către diverse organizații guvernamentale sau pur și simplu civice că totul este pentru binele lor, ei ajung să-și piardă custodia copiilor, ca și rațiunea de a trăi.

Personal, mizerabilismul nu mă încântă, după cum mizeria nu mă sperie. Regizoarea Alice Barb a intuit, însă, fiorul dramatic al textului și i-a făcut și pe spectatori să-l simtă. Repetiția din text este dezvoltată, în spectacol, ca formă de sonată. Temei înfruntării dintre sexe, la început, surdă, mocnită, i se opune cea a tandreței, întâi sugerată, apoi, afirmată. Împletirea este subtil realizată, iar confruntarea, bine controlată și atent potențată. Repriza duce situația spre un final tragic, de mare impact emoțional.

Luminița GHEORGHIU

Mihai CONSTANTIN

Alice Barb a „orchestrat” piesa, făcând, dintr-o muzică de cameră, o simfonie. Ea a amplificat corporalitatea, introducând prezența mută a copiilor. A dus până la ultimele consecințe conflictul, adăugând finalul mistuirii în foc a protagoniștilor. A potențat dramatismul prin cântecele ungurești de jale, care alcătuiesc, prin ele însele, un scenariu muzical, bine integrat celui teatral. Scenografia datorată Sorinei și lui Vladimir Iuganu nu decorează scena, ci participă în mod expresiv la distrugerea totală a lumii celor incapabili să lupte, să reziste, să (se) învingă. Fereastra suspendată foarte sus, sugerând viața în subterană, lasă să pătrundă ninsoarea purificatoare, sub care-i vedem doar pe copiii încă puri. Regizoarea a realizat o gradație subtilă a scenelor care, în text, rămân repetitive. A lucrat cu actori admirabili, dar nu i-a lăsat, pur și simplu, în voia lor. Luminița Gheorghiu și Mihai Constantin au fost puternici, impresionanți, pătrunzători, au urcat la culmi de expresivitate, dar nu s-au prăbușit niciun moment în prăpastiile emoționale ale melodramei. Regizoarea a lucrat cu o minuțiozitate de bijutier, stă ca dovadă, între altele, scena admirabil gradată, în care femeia iese treptat din lada cu cărbuni, după o noapte de suferință. Tranșarea, în timp real, a unui autentic cap de porc și tocarea imensei verze „adevărate” nu țin de naturalism, cum ar părea la prima vedere, ci de o gândire originală asupra recuzitei și a impactului ei emoțional.

Un merit al spectacolului este atemporalitatea. Nu se aude „imnul” despre care se vorbește atât. Așteptăm degeaba să se intoneze „*Doamne, ocrotește pe maghiar!*”. Nu există însemnele vreunei perioade istorice anume, fie ea fascistă, comunistă, postcomunistă, de tranziție sau de altă natură. Nu este o piesă care se petrece neapărat „în zilele noastre”, dar este clar că se întâmplă într-un stat central-european. Metafora finală a vulturului, imperfectă formal, pune o pecete chezero-crăiască asupra întregului conflict. Ne aflăm în zona de penumbră, unde se ascund cei mai mulți sinucigași, pe care poate i-am putea salva, ademenindu-i către teatru.

Teatrul Metropolis și ArCuB, București – Ajutorul (Imnul) de Schwajda György. Regia, scenariul și ilustrația muzicală: Alice Barb. Scenografia: Sorina și Vladimir Iuganu. Cu: Luminița Gheorghiu, Mihai Constantin, Ioana Anton, Diana Andreea Bocan, Dan Aștilean, Corina Negrițescu. Data premierei: 2 octombrie 2008.